

ધોરણ : ૩

પચ્ચાવરણ

પાઠ : ૧૭

પત્રનો પ્રવાસ

સભ-અધ્યયનપોશી સોલ્યુશન

પ્રશ્ન-૧ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧) પત્રના સરનામામાં કઈ-કઈ વિગતોનો સમાવેશ થાય છે ?

➤ પત્રના સરનામાંમાં ઘર નંબર, મકાનનું નામ, શેરી નંબર, ગામનું નામ, તાલુકો, જિલ્લો તેમજ પિનકોડ નંબરનો સમાવેશ થાય છે.

(૨) તમે તમારા વર્ગમાં ટપાલપેટી કેવી રીતે બનાવશો ?

➤ અમારા વર્ગમાં ટપાલપેટી બનાવવા માટે અમે એક મોટું ખોઝું લેશું તેને ટેપ મારીને બંધ કરીશું ત્યાર પછી ટપાલ નાખી શકાય તેટલું કાપીને વર્ગમાં મૂકીશું.

(૩) તમે તમારા વર્ગ શિક્ષકને રજાચિઠી કેવી-કેવી રીત મોકલી શકો ?

➤ વર્ગશિક્ષકને રજાચિઠી કાગળમાં લખીને મોકલી શકીએ તેમજ મોબાઇલથી SMS કરીને પણ રજાચિઠી મોકલાવી શકીએ.

(૪) તમે મોબાઇલ વડે કોની-કોની સાથે વાત કરો છો ?

➤ હું મોબાઇલ વડે મારા મોટા ભાઈ સાથે, મામા, માસી તેમજ મિત્રો સાથે વાત શરૂ છું.

(૫) મોબાઇલમાં સંદેશાવ્યવહાર માટે કઈ-કઈ સુવિધા છે ?

➤ મોબાઇલમાં સંદેશાવ્યવહાર માટે SMS, Whatsapp તેમજ ઈ-મેઇલ દ્વારા સંદેશ મોકલી શકાય છે.

પ્રશ્ન-૨ નીચેની ઘટના વાંચો અને આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

ઘણા સમય પહેલાની આ વાત છે. રામનગર નામના રાજ્યમાં રાજ દેવદત્ત રાજ કરે. રાજને એક કુંવરી હતી. તે મોટી થતાં રાજએ તેના લગ્ન કરવાનું વિચાર્યું. આથી રાજએ પોતાની કુંવરીના લગ્ન માટે એક સ્વયંવરનું આયોજન કર્યું. સ્વયંવરમાં વિવિધ રાજ્યોના રાજકુમારોને બોલાવવા માટે અલગ અલગ રીતે સંદેશાઓ પહોંચાડવામાં આવ્યા, પોતાના રાજ્યમાં તેમણે લગ્નના આમંત્રણ માટે ઢંઢેરો પિટાવ્યો. અવંતિ નામનું રાજ્ય રામનગરની બાજુમાં હોવાથી

ત्यां घोडेसवार द्वारा संदेशो मोकलाव्यो. थीरपुर राज्यमां राजदूत मोकलवामां आव्या. तेमજ अलकनंदा राज्य खूब दूर होवाथी कभूतर द्वारा संदेशो मोकलवामां आव्यो. आम, बे-गण मासना समयगाठामां तमाम राज्योमां समाचार पहोंची गया. स्वयंवरना दिवसे राजकुंवरीचे अलकनंदा राज्यना राजकुंवरनी पसंदगी करतां राजे देवदते पोतानी कुंवरीने तेनी साथे परणावी.

1. રાજી દેવદત્ત સંદેશાવ્યવહાર માટે કેવા-કેવા માધ્યમનો ઉપયોગ કરતા ?

➤ રાજી દેવદત્ત સંદેશાવ્યવહાર માટે ફંડેરો પીટાવ્યો, ઘોડે સવાર મોકલ્યો, રાજ્યદુત મોકલવામાં આવ્યો તેમજ કબુતર દ્વારા સંદેશો મોકલવામાં આવ્યો.

2. ‘ફંડેરો પિટાવવો’ - વિશે તમારા મિત્રો પાસેથી જણીને લખો.

➤ ફંડેરો પિટાવવો એટલે કોઇ એક વ્યક્તિ દ્વારા ફોલ વગાડીને ગામના ચોરે લોકોને ભેગા કરવામાં આવે છે. ત્યારબાદ જે તે સમાચાર આપવામાં આવે તેને ફંડેરો પિટાવવો કહેવાય છે.

૩. એ સમયે નજીકના પ્રદેશોમાં સંદેશો કેવી રીતે પહોંચાડવામાં આવતો ?

➤ એ સમયે નજીકના પ્રદેશોમાં સંદેશો મોકલવા માટે ઘોડેસવાર ને મોકલીને સંદેશો પહોંચાડવામાં આવતો હતો.

૪. ફૂરના પ્રદેશોમાં સંદેશો મોકલવા શાનો ઉપયોગ થતો ?

➤ ફૂરના પ્રદેશોમાં સંદેશો મોકલવા માટે ત્યારના સમયમાં કબુતરનો ઉપયોગ કરવામાં આવતો હતો.

પ્રશ્ન-૩ માગ્યા મુજબ જવાબ લખો.

૧. નીચેના વાક્યોને કમમાં ગોઠવી પત્રનો પ્રવાસ પૂર્ણ કરો.

(અ) મને અમદાવાદની ટ્રેનમાં બેસાડવામાં આવ્યો.

(બ) હું ઝીલના મામાના ઘર પહોંચ્યો.

(ક) ટપાલી મને પોસ્ટ-ઓફિસ લઈ ગયો.

(સ) મારા પર અમદાવાદની છાપ પાડવામાં આવી.

(ઇ) મને સુંદર અક્ષરે લખવામાં આવ્યો.

(ઝ) મારા પર પાલનપુરની છાપ પાડવામાં આવી.

- મને સુંદર અક્ષરે લખવામાં આવ્યો.
- મારા પર પાલનપુરની છાપ પાડવામાં આવી.
- ટપાલી મને પોસ્ટ-ઓફિસ લઈ ગયો.
- મારા પર અમદાવાદની છાપ પાડવામાં આવી.
- મને અમદાવાદની ટ્રેનમાં બેસાડવામાં આવ્યો.
- હું ઝીલના મામાના ઘેર પહોંચ્યો.

પ્રશ્ન-૩ નીચેના વિધાનો ખરા છે કે ખોટાં તે લખો.

- (૧) પોસ્ટ-ઓફિસમાં માત્ર એક જ પ્રકારના પત્રો મળે છે. = ખોટું
- (૨) લેખિત સંદેશ મોકલવા ફેક્સનો ઉપયોગ થાય છે. = ખરું
- (૩) પિનકોડ નંબર છ અંકોનો હોય છે. = ખરું
- (૪) મોબાઇલથી લેખિત સંદેશ મોકલી શકાય નહીં. = ખોટું
- (૫) પોસ્ટ-ઓફિસમાં માત્ર ટપાલ મોકલવાનું જ કરું થાય છે. = ખોટું

પ્રશ્ન-૪ નીચેના પ્રશ્નોના ટ્રંકમાં જવાબ આપો.

(૧) પત્રોના પ્રકાર કયા કયા છે ?

➤ પત્રોના વિવિધ પ્રકારોમાં પોસ્ટકાર્ડ, અંતર્દેશીય પત્ર, પરબીડિયુ
વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

(૨) તમે જાણતાં હોય તેવા સંદેશાવ્યવહારનાં સાધનોનાં નામ લખો.

➤ સમાચાર મોકલવા માટે પત્ર, મોબાઇલ ફોન, ઈ - મેઇલ, ટેલિફોન,
ફેક્સ, sms, whatsapp, પેજર વગેરેનો ઉપયોગ થાય છે.

(3) પોસ્ટ-ઓફિસમાં કઈ-કઈ વસ્તુઓ મળે છે ?

➤ પોસ્ટ ઓફિસમાં ટપાલ, ટપાલ ટિકિટ, પરબીડિયુ,
અંતરદેશીય પત્ર, કિશાન વિકાસપત્ર, ઇન્ડિરા વિકાસપત્ર,
વિવિધ બચત યોજનાઓ વગેરે વસ્તુઓ મળે છે.

પ્રશ્ન-૫ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. રીના પોતે લખેલો પત્ર ટપાલપેટીમાં ન નાખે તો શું થાય ?
➤ રીના પોતે લખેલો પત્ર ટપાલ પેટી માં નાખે તો તેનો પત્ર કોઈને પણ મળશે નહીં અને તેની જ પાસે રહેશે.
૨. પત્રમાં સરનામું ઓટું લખાઈ જાય તો શું થાય ?
➤ પત્ર મા સરનામું ઓટું લખાઈ જાય તો પત્ર કોઈને મળતો નથી અને તે પત્ર પાછો પત્ર લખનાર વ્યક્તિના સરનામે પહોંચે છે.

3. સંદેશા વ્યવહાર માટે ટપાલી કેવી રીત મદદગાર થાય છે ?

➤ કોઈ વ્યક્તિએ ટપાલ મોકલી હોય તો તે આપણા સુધી
પહોંચાડે છ. તેમજ આપણે ટપાલ પેટીમાં નાખેલી ટપાલો
લઈ જઈને જે તે સરનામે પહોંચાડે છ.

૪. ટેલીફોન અને મોબાઇલમાં શું તકાવત છે ?

➤ ટેલીફોન વાયર સાથે જોડાયેલ હોય છે જેથી તેને સાથે લઈ જઈ શકતો નથી. જ્યારે મોબાઇલ ને આપણે ગમે ત્યાં સાથે લઈ જઈ શકીએ છીએ.

૫. કિવિધ પ્રકારના પત્રો પર લાગેલી ટિકિટો અલગ-અલગ શા માટે હોય છે ?

➤ કિવિધ પ્રકારના પત્રો જ્યાં મોકલવાના હોય તે પ્રમાણેના મૂલ્ય ની ટિકિટ લગાવવી પડે તેથી ટિકિટો અલગ અલગ હોય છે.

પ્રશ્ન-૫ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ તમારા શિક્ષક, માતા-પિતા કે દાદા-દાદીને પૂછીને લખો.

1. તમારા દાદા-દાદીના લગ્નનો સંદેશો કેવી રીતે મોકલવામાં આવ્યો હતો ?
 - મારા દાદા દાદી ના લગ્નનો સંદેશો મોકલવા માટે પોસ્ટમાં લગ્નની કંકોત્રી મોકલવામાં આવી હતી.

૨. ઈ-મેઇલ અને ફેક્સમાં શું તફાવત છે ?

➤ ઈમેલ દ્વારા કાગળ વગર સંદેશો મોકલી શકાય છે, જ્યારે ફેક્સ માટે મશીનની તેમજ કાગળની જરૂર પડે છે.

૩. તમારા માતા-પિતા તમારી ઉંમરનાં હતાં તે સમયે સંદેશાબ્યવહાર નાં કયાં સાધનોનો ઉપયોગ કરતાં હતાં?

➤ અમારા માતા-પિતા સંદેશાબ્યવહાર માટે ટપાલ, ટેલિફોન, પત્રો વગેરે જેવા સાધનોનો ઉપયોગ કરતા હતા.

૪. પહેલાંના જમાનામાં સંદેશો પહોંચાડવા પક્ષીઓનો ઉપયોગ શા માટે કરવામાં આવતો ?

➢ પહેલાના સમયમાં આજના જેવા સંદેશાવ્યવહરના સાધનોની શોધ થઈ ન હતી. માટે ઝડપથી સંદેશો જે તે સ્થળ મોકલવા માટે પક્ષીઓનો ઉપયોગ થતો હતો.

૫. લશકરી સંદેશાવ્યવહાર માટે કેવી ભાષાનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે? શા માટે ?

➢ લશકરી સંદેશાવ્યવહારમાં અગાઉથી નક્કી શરેલા કોડની ભાષામાં વાત કરવામાં આવે છે જેથી બીજા કોઈને આ સંદેશાને ખબર ન પડે.

Thanks

For watching